тины как правильности взгляда на некоторые умозрительные идеи, находится в состоянии кризиса.

Целью образования и воспитания становится не освоение знаний, опыта, умений и навыков, а достижение нового качества разума как индивидуального, так и общественного. Европейская гуманистическая традиция акцентирует внимание на личности, признает ценность индивида и времени его жизни. Теория и практика современной высшей школы обладают значительным арсеналом личностно-ориентированных и развивающих образовательных технологий, обогатились в последние годы идеями диалога и полилога, сотрудничества, уважения личности и развития её сущностных сил.

Но возникло резкое противоречие: с одной стороны, гуманитарные знания и образование признаются квинтэссенцией информационной цивилизации XXI века, а с другой – такие знания и образование сокращают, делают однобокими, разрушая целостность, комплексность образовательного влияния на человека. Значительное сокращение учебных часов гуманитарного блока дисциплин, переведение некоторых гуманитарных дисциплин в разряд факультативных, необоснованная тотальная замена экзаменов тестовым контролем в современном украинском вузе могут спровоцировать ситуацию, что достижение декларированного личностно ориентированного образования с его плюрализмом, альтернативностью, креативностью, диалогичностью станет утопической идеей.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Петрелла, Р. Пять «ловушек» на пути развития образования // Социология образования. – 2003- №5.

2. Ильинский, И.М. Образовательная революция // Высшее образование для XXI века. Заседание Русского интеллектуального клуба. – М.: МГУ.- 23 июня 2003.

УДК 378.6:63(476.6)

ПРАБЛЕМЫ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ СІСТЭМЫ АДУКАЦЫІ І АГРАРНАЙ АДУКАЦЫІ Ў ПРЫВАТНАСЦІ

Таранда М.І.
УА "Гродзенскі дзяржаўны аграрны універсітэт"
г. Гродна, Рэспубліка Беларусь

У апошнія гады актыўна абмяркоўваецца далучэнне адукацыі Рэспублікі Беларусь да балонскага працэсу. У сувязі з гэтым правозіцца шэраг навукова-метадычных канферэнцый, на якіх давялося прысутнічаць і аўтару гэтага матэрыялу. І да гэтага дня не маю пераканання, што трэба памяняць старую сістэму адукацыі і наблізіць яе да заходняга ўзору, тым больш ведаючы думку расійскіх вучоных, якія дастаткова крытычна ставяцца да таго, што адбываецца ў вышэйшай адукацыі Расійскай Федэрацыі ў сувязі з рэформай.

Каму патрэбна падрыхтоўка бакалаўраў, якія будуць працягваць адукацыю ў еўрапейскіх універсітэтах? Наўрад ці пасля вучобы яны

захочуць вярнуцца назад у Беларусь. Тыя, хто пажадаў працягнуць вучобу на Захадзе і так паступілі ва ўніверсітэты Польшчы, Германіі, Швейцарыі, аб чым ведаю праз сумоўе з імі ў інтэрнэце. Кожны з іх атрымае дастаткова высокі навуковы ўзровень і адпаведную яму навуковую ступень. Добра ведаю, што нашы былыя выпускнікі маюць дастатковую базавую падрыхтоўку і шмат працуюць у галіне навуковых даследаванняў там, актыўна выступаюць на навуковых канферэнцыях і сімпозіумах у розных краінах.

Нарэшце Гродзенскі дзяржаўны аграрны універсітэт захапіў даволі шырокую прафесійную нішу па падрыхтоўцы спецыялістаў для сельскай гаспадаркі рэспублікі. Мы рыхтуем аграномаў і зоаінжынераў, ахоўнікаў раслін і ветэрынарных урачоў, тэхнолагаў па захоўванню раслiннай і жывёльнай сыравіны, атрыманых з яе прадуктаў перааапрацоўкі, а таксама эканамістаў і бухгалтараў, якім выкладаюцца азы вытворчых працэсаў кампетэнтнымі спецыялістамі ў аграрнай галіне, чаго немагчыма зрабіць у класічных універсітэтах. Шкада, што не рыхтуем сваіх архітэктараў, якія займаліся б праектаваннем і будоўляй сучасных аграгарадкоў, а таксама сельскагаспадарчых аб’ектаў, добра ведаючы патрэбнасці і асаблівасці гэтай галіны.

Выклікае шкадаванне, што да гэтага часу мы не маем вельмі патрэбнага і актуальнага факультэту, які б рыхтаваў будучых спецыялістаў для галіны агра- і экатурызму, бо працаваць у такім накірунку павінны тыя, хто добра ведае вясковае жыццё, усе асаблівасці атрымання раслiннай і жывёльнай прадукцыі, традыцыйныя рамёствы, сакрэты беларускай нацыянальнай кухні. Спецыялісты тэхналагічнага факультэта маглі б выкладаць для будучых фермераў дадатковыя прадметы, звязаныя з народнымі рамёствамі, якія маглі б зацікавіць турыстаў з Захаду. Бо самае цікавае для іх было б навучыцца і зрабіць нешта сваімі рукамі пад умелым кіраўніцтвам гаспадара такой аграсядзібы. Нават атрыманню прадуктаў тыпу вяндлін варта было б навучыць такіх спецыялістаў. А далей некалькі развbooжанняў наконт таго, чаму ў недалёкім будучым такія спецыялісты нам спатрэбяцца.

Вандруючы па Беларусі, асабліва падчас прафарыентацыі школьнікаў, я заўважыў, што нашы вёскі адыходзяць ў небыццё і праз 10-15 гадоў аб большасці з іх застануцца толькі быліны ды ўспаміны. Закрываюцца дзіцячыя садкі, пераўтвараючыся ў дамы, дзе дажываюць сваё жыццё спрацаваныя і нямоглыя былыя калгаснікі. Такі ж самы працэс бачны і на прыкладзе вёсак майго роднага калгаса “Беларусь”, а зараз СВК “Жарабковічы” Ляхавіцкага раёна, якім я заўсёды ганарыўся, ды і працягваю гэта рабіць, добра ведаючы аб яго вытворчых паказчыках. Зараз, разглядваючы дэмаграфічныя змены такіх родных мне вёсак на працягу доўгага часу, я і прыйшоў да падобных высноў. З дзесятак гадоў таму назад знікла вёска Астрэйкі, у якой па дадзеных перапісу 1897 года пражывалі 339 чалавек. У 2006

годзе на месцы вёскі пасля зносу апошніх пабудоў была праведзена поўная рэкультывацыя зямель. У 1950-м годзе 40 гаспадарак з вёскі Пірштукі аб’ядналіся ў калгас “Савецкая Беларусь”, а на 1 студзеня 2009 года ў Пірштуках застаўся толькі адзін чалавек. Толькі за апошнія 8 гадоў насельніцтва Зарытава зменшылася на 68 чалавек, Гулічаў - на 40 (у апошніх не засталося ніводнага жыхара працаздольнага ўзросту). І толькі ў цэнтральнай сядзібе СВК - Жарабковічах, дзякуючы пастаяннай будоўлі жылля, якая пачалася з 1980-х гадоў, захоўваецца колькасць жыхароў на ўзроўні 1897 года і то, у большасці за кошт перасяленцаў з іншых месц. Перспектыва, на мой погляд, такая: праз адзін ці два дзесяткі гадоў захаваюцца і будуць развівацца толькі цэнтральныя вёскі калгасаў. Добра, калі на месцы знікаючых вёсак пачнуць развівацца фермерскія гаспадаркі, ці гаспадаркі агратурыстычнай накіраванасці (для такіх мясцін і спатрэбяцца адпаведныя спецыялісты з высокім узроўнем адукацыі), якія для пасялення турыстаў змогуць набыць пустуючыя сялянскія хаты, давесці іх да неабходнага ўзроўню сервісу і падтрымаць ад разбурэння. Гэта будуць адначасова і помнікі беларускім вёскам, якія на працягу стагоддзяў стваралі і падтрымлівалі нацыянальную культуру, традыцыі, мову, бо беларускі горад ніколі не быў беларускім. У ім заўсёды развіваліся яўрэйская, руская ды польская культуры. Магчыма, дзякуючы інтэлігенцыі, якая разумее ўсе памеры трагедыі беларускага горада ды і цэлага народа, з часам адбудзецца беларусізацыя нашых гарадоў.

І таму, адной з праблем у беларускай вышэйшай адукацыі з’яўляецца яе рускамоўнасць, якая не рыхтуе спецыялістаў для сваёй краіны, здольных захаваць сваю культуру. Эмігранты з Беларусі ў Амерыцы складаюць зараз 2 мільёны чалавек. Такая ж колькасць беларусаў жыве і ў Расіі, калі верыць усесаюзнаму перапісу 1979 года. Але шмат беларусаў там маюць толькі нашы прозвішчы, а пішуцца даўно ўжо расіянамі.

Атрыманая рэспублікай ў 1990-я гады незалежнасць дала магчымасць некаторы час для развіцця роднай мовы. Ва ўніверсітэтах краіны пачалі выдавацца падручнікі па-беларуску (і наш універсітэт не быў выключэннем), але на жаль такі прагрэсіўны працэс спыніўся ў асобных ВНУ. І гэта аказалася вялікай памылкай, якую давядзецца выпраўляць ужо наступным пакаленням беларусаў. Зрабіць гэта зараз было б значна прасцей, бо старэйшае пакаленне, якое мае высокі прафесійны ўзровень да таго ж яшчэ памятае тую мову, на якой гаварылі іх бацькі, а калі не пішуцца на мове падручнікі, то вядома ж, не развіваецца і тэрміналогія. Я думаю, што ў плане выкладання мовы, мы адстаём ад ГДУ імя Я.Купалы, дзе па-беларуску вядзецца выкладанне матэматыкі, фізікі, біялагічных прадметаў, ад ГДМУ. І гэта ў той час, калі мы рыхтуем спецыялістаў для вясковага асяроддзя, дзе ўжыванне мовы сялянамі традыцыйна больш пашыранае, чым у гарадах. Хацелася б спадзявацца, што гэтая праблема калі-небудзь

РЕПОЗИТОРИЙ ГГАУ

будзе асэнсавана на ўзроўні кіраўніцтва Беларусі, якое зможа прыняць адпаведныя захады для вырашэння і гэтага, не менш важнага, чым эканамічнае развіццё, накірунку дзяржаўнага будаўніцтва. Бо мова беларуская нічуць не горшая для навучання, чым мова любой з краін нашых суседак. Не здарма ж нашы іншаземныя абітурыенты пытаюцца часам, а чаму мы вывучаем для паступлення ў ГДАУ рускую мову, а не беларускую, якая з'яўляецца адной з дзяржаўных моў Беларусі.

Адно з закранутых вышэй пытанняў, звязаных з агра- і экатурызмам паспяхова вырашаецца. Не маючы нават адпаведнай спецыялізацыі (чуў, што ў недалёкім будучым яна з'явіцца), наш універсітэт актыўна падключыўся і працуе ў гэтым накірунку разам з польскімі ВНУ, пастаянна ўдзельнічае ў міжнародных экалагічных праектах, у рэгулярных семінарах па экалагічных пытаннях, як на тэрыторыі Польшчы, так і на базе ГДАУ.

УДК 378.147:330.1

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ НАУКА XXI ВЕКА: СОВРЕМЕННЫЕ ОРИЕНТИРЫ В ОБРАЗОВАНИИ

Шахнович С.В., Шахнович Е.С.
УО «Витебский государственный университет им. П.М. Машерова»
г. Витебск, Республика Беларусь

Особенность современного этапа развития общества, называемого информационным, имеет ряд особенностей. Одной из них является то, что мир вступил в эпоху всеобщей реструктуризации. Этот процесс уже дает о себе знать. Он охватывает все уровни. Так, на глобальном уровне идет осмысление причин распада традиционно устоявшихся структур, которые формировались ранее в русле системного подхода, который как метод широкого обзора каких-либо процессов превращался в метод искусственного расчленения, выделения и развития отдельных, обособленных блоков. Возникали целые школы, которые способствовали гипертрофированному развитию этих блоков.

Проблема состоит в том, что пагубность гипертрофированного использования системного подхода не была замечена вовремя в гуманитарных отраслях знания.

А ведь ситуация коренным образом стала изменяться. В мире стремительно нарастают интеграционные процессы. Современное общество претерпевает изменения во всех сферах жизнедеятельности. Существование национальных систем образования, сложившихся к середине XX века изолированно друг от друга, не в состоянии удовлетворить требования, которые в настоящее время к нему предъявляются. «Интеграция национальных систем образования в единое мировое образовательное пространство с соответствующей их унификацией и обновлением в связи с требованием времени стало реальной необходимостью» [1, с. 4].

РЕПОЗИТОРИЙ ГГАУ